

Konstytucja

Deklaracja Obywatela / Obywatelki PRO pkt 1.

Postępuję praworządnie i zgodnie z Konstytucją RP

Praworządność

Wydaje się, że takie oczywiste pojęcie, ale warto się upewnić, czy jednak je rozumiemy. W szerokim, opisowym sensie jest to przestrzeganie prawa. Praworządne jest państwo czy społeczeństwo, w którym normy prawne są powszechnie przestrzegane. W znaczeniu formalnym jest to stan faktyczny, polegający na tym, że organy państwa działają na podstawie obowiązującego prawa i zgodnie z jego normami.

Dość przystępnie wyjaśnia zasadę praworządności [na swojej stronie internetowej Rzecznik Praw Obywatelskich](#):

To podstawowa zasada demokratycznego państwa prawnego. Oznacza ona, że państwo ma być rządzone prawem, prawo stoi ponad państwem (przedstawicielami władzy), ma być wytyczną działania dla władz i dla społeczeństwa. Zasada ta ma również zabezpieczać wpływ obywateli na władzę państwową i ich udział w podejmowaniu decyzji państwowych. Przepis ten mówi także o tym, że działalność państwa i jego organów ma być oparta na wartościach, które dobrze służą zapewnieniu praworządności, wyraża on bowiem zasadę legalizmu. Z tej zasady wynika między innymi najwyższa ranga Konstytucji w systemie źródeł prawa, i rola ustaw, ich priorytet w tworzeniu porządku prawnego w państwie (konceptcja hierarchicznej budowy systemu źródeł prawa).

Nieodzownym elementem zasady demokratycznego państwa prawnego pozostają reguły stanowienia prawa, określane czasem jako zasady przyzwoitej legislacji. Należy tutaj wymienić m.in.:

- zasadę niedziałania prawa wstecz (*lex retro non agit*),
- zasadę ochrony praw słusznie nabytych,
- zasadę ochrony interesów w toku,
- nakaz zachowania odpowiedniego okresu dostosowawczego przy wprowadzaniu nowych norm prawnych w życie (*vacatio legis*),
- zasadę pewności (określoności) prawa, nakazującą formułowanie przepisów prawa w sposób jasny.

W świetle tych definicji w pełni uprawnione są pytania:

- czy państwo polskie AD 2020 jest praworządne?
- czy organy państwa działają na podstawie obowiązującego prawa i zgodnie z jego normami?
- czy protesty środowisk prawniczych (sędziowie, prokuratorzy, adwokaci) są uprawnione?
- czy protesty obywateli w obronie wolnych sądów są potrzebne?
- czy ja, ty, my wszyscy powinniśmy domagać się przestrzegania praworządności?

Konstytucja

To ustawa zasadnicza mająca najwyższą moc prawną.

Uchwalona 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej reguluje wzajemne stosunki pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą oraz funkcjonowanie samorządu terytorialnego, a także określa podstawowe prawa i obowiązki obywateli. Podstawowe zasady konstytucyjne to: równość obywateli wobec prawa, gwarancja ich udziału w podejmowaniu decyzji państwowych, a także postanowienie, że organy władzy publicznej mogą powstawać tylko na podstawie prawnej, także ich kompetencje, zadania i tryb postępowania muszą określać normy prawne. Kontrolę przestrzegania podstawowych zasad ustrojowych sprawują sądy oraz Trybunał Konstytucyjny. Konstytucja określa nie tylko prawa, obowiązki i wolności; zawiera również zakazy, np. zakazuje powoływania partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do nazizmu, faszystów i komunizmu, a także tych, które propagują nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa.

Czytając te definicje zadajmy sobie pytania:

- czy przesadne, wydumane, a może w pełni uprawnione są oskarżenia pod adresem prezydenta, Sejmu, rządu o łamanie konstytucji?
- czy obywatele mają prawo zakładać koszulki z napisem **KONSTYTUCJA** i wychodzić w protestach na ulice?
- czy ja, ty, my wszyscy powinniśmy protestować, także na ulicach, w obronie konstytucji?

Andrzej Wendrychowicz